

Litteratur

Svensk Insektsfauna. Utgiven av Entomologiska föreningen i Stockholm.

9. Häfte 2. *Skalbaggar*. Coleoptera. *Kortvingar*. Fam. Staphylinidae, underfam. Oxytelinae, Oxyporinae, Steninae, Enaesthetinae. Av Thure Palm. Pris kr. 16:— (För föreningsmedlemmar kr. 12:—). Rekv.nr 48.

9. Häfte 3. *Skalbaggar*. Coleoptera. *Kortvingar*. Fam. Staphylinidae, underfam. Paederinae, Staphylininae. Av Thure Palm. Pris kr. 20:— (För föreningsmedlemmar kr. 15:—). Rekv. nr 49.

År 1963 gick under loppet av tre månader tre av våra främsta all round-coleopterologer ur tiden — samtliga amatörer. Bland dessa var dr h.c. Anton Jansson den store föregångaren och lärofadern, vars kunnande kommit en generations entomologer till del. Hans alldeles enastående minne för habitus och data är omvittnat, men beklagligtvis blev hans stora erfarenheter endast till ringa del fästa på papper. Till nytta och glädje för skalbaggsintresserade forskare och samlare har emellertid hans främste elev och efterföljare, Thure Palm, nu svensk skalbaggsforsknings grand old man, jämsides med sina studier över skalbaggsarternas larver och puppor tagit sig tid att i snabb följd tillföra Svensk Insektsfauna tvänne häften. Det är tacknämligt, att han föresatt sig att berika faunaserien med delar avhandlande vår största skalbaggsfamilj, Staphylinidae.

Kortvingarna är genom sin rikedom på arter och dessas snarlikhet inom många släkten oftast ett crux för samlaren. Visst blir en massa djur monterade och lika visst blir stora Staphylinus- och granna Paederusexemplar artbestämda, men vem ryggar inte inför svårigheterna att bestämma Bledius-, Quedius-, Atheta- eller Oxypoda-arter. Vetskapen om att en hel del arter, i synnerhet från våra nordliga landsdelar, saknas i tillgängliga faunor komplicerar ytterligare artbestämningen.

Redan år 1948 kom Palms första faunadel i tryck. Den avhandlade Omaliinae och närstående underfamiljer. Denna utgåva har haft till följd, att »korta kortvingar» blivit föremål för ett märkbart ökat intresse, och vännen Thure kommer att få ta åt sig äran av att förhållandet blir detsamma med samtliga underfamiljer, han avhandlar.

Man märker snabbt, att han vet, vad han skriver om och att han har skarp blick för taxonomiska och ekologiska särdrag hos varje art. Man märker också, vilken nytta han haft av sin artrika samling och av gångna års utförliga anteckningar. Få torde de arter vara, som han avhandlat obesett. Kontinentala staphylinidspecialisters — Benick, Coiffait, Lohse, Scheerpeltz, Smetana — sista revisioner av olika släkten, liksom finska och norska beskrivningar av fennoskandiska arter, är i tillämpliga delar införda i de lättfattliga bestämningstabellerna. Svårigheter kan ändå uppstå ibland, exempelvis med en *Philonthus*, som har fem punkter i ena och sex punkter i andra mittraden, och man tvingas inse, hur nödvändig genitalpreparering är för att säkert kunna bestämma »svåra» arter.

Bildmaterialet är föredömligt rikligt, särskilt i häfte 3 med utöver habitusbilderna drygt 350 detaljteckningar. Vad svårt är att beskriva i ord åskådliggöres lättare med enkla jämförande bilder, och författaren har insett värdet av dessa komplement vid utarbetandet av bestämningstabellerna. Palm är en god tecknare och hans teckningar gäller ofta av honom själv uppdagade särskiljande kännetecken. I samband med av andra gjorda revisioner etc. har han medtagit deras teckningar. De talrika habitusbilderna är lånade från Victor Hansen, som för ovärderligt bistånd blivit tillägnad det senare häftet. Många av dennes utsökta teckningar kommer här genom större bildyta bättre till sin rätt än i Danmarks Fauna, vilket visar att hans speciella teknik tål större förstoring — jfr *Quedius boops*. Det är även berömvärt, att Entomologiska föreningen låter trycka insektsfaunan på så högklassigt papper, vilket haft till följa att, även där bilderna har samma format, Hansens teckningar här fått en alldeles extra pregnans — jfr *Emus hirtus*.

Utöver de taxonomiska uppgifterna följer efter varje art upplysningar om utbredning, levnadssätt m.m. i petitsstil. Dessa små stycken är fyllda av ekologiska data och skildrar de omständigheter, under vilka författaren funnit arten. De är ovärderliga för den, som vill söka efter en viss art och lättar dessutom upp stilen i häftet. Exempel: *Acrognathus mandibularis* Gyll. Bl., Sm., Öl., Gtl. — Dmk. En sällsynt och lokal art, som dock stundom anträffas i antal. Den lever på fuktig eller sumpig ängs- och lövskogsmark, speciellt på de slammiga, mossbevuxna kanterna av uttorkade (ofta blott temporära) vattengropar med humusblandad lera eller torv i botten, ej sällan i sällskap m. *Gnypta-* och *Tachyusa-*arter, *Atheta languida* Er. m.fl. Arten svärmar mot aftonen och kan då håvas flygande eller på vegetationen omkring förekomstplatsen.

Vid behandlingen av släktet *Bledius* lägger man märke till en viss försiktighet hos författaren. Särskilt inom *filipes-*(*pallipes-*)gruppen torde vissa arter, exempelvis *B. fuscipes* och *Bernhaueri* sid. 45, vara i det närmaste omöjliga att skilja åt utan jämförelsematerial. Då blediernas storlek, halssköld och aedeagus m.m. varierar inom samma art, har mången entomolog med självaktning här haft möjlighet komma med en nybeskrivning, ofta på enstaka exemplar, vilken sedermera visat sig vara synonym med annan art eller omöjlig att upprätthålla. Särskilt bland de nordfennoskandiska arterna är förbistringen stor och författaren påpekar som exempel, att i nya katalogen två av E. Kangas uppställda arter saknar offentliggjord beskrivning. Man vill hoppas, att Kangas så snart som möjligt blir i tillfälle publicera resultatet av sitt mångåriga arbete med ett stort hopsamlat *Bledius-*material, så att arter och varieteter blir bättre fixerade. Beräffande *Bledius spectabilis*, som uppgivits från två svenska lokaler, så har Sten Stockmann redan år 1942 funnit två exemplar på Åland. Han har även nyligen konstaterat, att samtliga nordiska exemplar tillhöra ssp. *germanicus* Wagn. Därmed torde Ad. Horions uppfattning om min fynduppgift från Karlholmsbruk — »eine kurzfristige Aussiedlung verschlagener Stücke» — kunna vederläggas.

Med tanke på Horions faunistik skulle det ha varit värdefullt, om författaren i större utsträckning hade angivit tidsuppgifter för fynd av sällsynta arter.

Stor är nu vår förväntan, när vi ser fram emot de häften, som skall avhandla de kinkiga underfamiljerna Tachyporinae och Aleocharinae. Dessa kommer att kräva mycken möda. Vi hoppas, att hälsa och krafter länge än skall stå den svenska coleopterologiens mästare Palm bi inför stundande stora uppgifter.

T.-E. Leiler